16 Jaar. No. 123. — 's HERTOGENBOSCH. — Dingsdag 15 October 1844.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS
voor de Stad . . f 12.
Franco per post. » 14.

DEURE VRIJHEID GOED VERTAAT!
Tacitus.

(Verschijnende driemalen in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

ADVERTENTIEN
15 cents de regel
behalve 35 cents zegel

Eene aardigheid.

De *Tijdgenoot* is over het onderwijs in strijd geraakt met professor HOFSTEDE DE GROOT van Groningen. Men heeft van weerszijden oorlog gevoerd, of het onderwijs in de scholen zoude behooren te zijn christelijk, of zuiver burgerlijk. Dit heeft aanleiding gegeven tot repliek en dupliek, en het was te verwachten, dat de Katholijken daarbij dapper zouden worden over den hekel gehaald. Geen van beiden zijn in gebreke gebleven daarin een talent aan den dag te leggen, dat hoe langer zoo meer tot het alledaagsche vervalt. Ook verontrusten wij ons daarover niet het minst. Wij geven die heeren volkomen vrijheid van Katholijken, onder den naam van [illegible]taansche faktie, zooveel uit te scheiden als het hun belieft; wij zullen niet de moeite nemen daarover een woord te verliezen; wij zouden hun te veel eer geven.

Wij willen alleen opmerken eene aardigheid in die diskussie, welke wij tot dusverre nergens hadden aangetroffen. De *Tijdgenoot* heeft voorgesteld, om zooveel mogelijk tot een vergelijk te komen, dat men op de scholen een *christelijk* onderwijs zoude geven, dat zelfs ook voor de *joden* zoude geschikt zijn.

Velen onzer lezers zullen meenen, dat wij hier verdichten; zoo onbegrijpelijk zal het hun voorkomen, dat een christelijk onderwijs ook geschikt kan zijn om israëlieten te vormen. Wij zullen de eigen woorden van den *Tijdgenoot* aanhalen, om te doen zien, dat de laatste der staatkundige praters van onzin tot onzin eindelijk tot wartaal vervallen is. Zie hier wat hij schrijft:

» De staat rigte het onderwijs zoodanig
» in, dat het godsdienstig gevoel ontwikkeld,
» dat het hart en het verstand vatbaar wor-
» den voor elke edele gewaarwording, en
» dit niet door onderwijs te geven in een afge-
» trokken stelsel van natuurlijke godsdienst,
» hetgeen [illegible] onderwezen wordt,
» hetgeen [illegible] al de lessen der
» opvoedingsleer zoude aandruischen, maar
» zoodanig godsdienstig gevoel opwekkend-
» onderwijs, als tegenwoordig gegeven wordt
» op die scholen, waarin protestanten,
» Roomschen en israëlieten onderwezen wor-
» den, zonder dat aan eene enkele dier
» gezindheden aanstoot gegeven wordt, en
» dat [illegible] TELIJKEN geest, die zeer goed ook
» JOODSCH kan zijn, bezield wordt.

Verklare het wie het kan, hoe de christelijke geest joodsche geest kan zijn. Dit behoort tot die verheven beschouwingen welke ons beperkt vernuft te boven gaan, en die alleen onder het diepdenkend vermogen van den *Tijdgenoot* vallen, als hij in zijne wijsgeerige bespiegelingen appelen voor citroenen koopt.

Laten wij ernstig spreken. Wat moet er worden van de jeugd, die zulk christelijk onderwijs ontvangt? Want » dat er
» dusdanige scholen zijn (waar zulk chris-
» telijk joodsch onderwijs gegeven wordt)
» erkent de hoogleeraar zelf." Zoo sluit de *Tijdgenoot* zijn naïf die fameuse peroratie, welke wij hebben medegedeeld.

Er is *geene opvoeding zonder godsdienst*, zegt de *Tijdgenoot*.

Welk eene opvoeding is het dan, als de kinderen een godsdienstig onderwijs ontvangen, dat geen godsdienstig onderwijs is; een christelijk onderwijs aanhooren dat tevens ook een joodsch onderwijs is!

Heeft de *Tijdgenoot* zijne absurditeiten zelf niet gezien?

Wat schrijft hij dan, als hij niet weet welke beteekenis de woorden hebben, die hij bezigt.

Of heeft de *Tijdgenoot* bewustheid van hetgeen hij aan het publiek te lezen geeft? Wat moet men dan oordeelen van een blad, dat willens en wetens zijne lezers zand in de oogen tracht te strooijen, om een onhoudbaar en verderfelijk sijsteem van onderwijs aan Nederlands vrijheid-lievende bevolking op te dringen?

In beider geval verdient het professoraal blad de plaats, die wij hetzelve reeds sinds lang hebben aangewezen. Het behoort te worden gerangschikt onder de klasse dier wezens, tot welke een fatsoenlijk mensch niet afdaalt.

Intusschen is dit geschrijf eene waarschuwing voor Katholijken, protestanten en israëlieten, die rechten aan hunne godsdienst.

Het is een *axioma* geworden, zelfs bij onze bestrijders, dat het onderwijs godsdienstig zijn moet. Dit is een voordeel, dat wij reeds in den strijd over het onderwijs behaald hebben.

Maar dat nu Katholijken, protestanten, en israëlieten toe zien welk godsdienstig onderwijs men aan hunne kinderen geven wil.

Een Katholijk onderwijs dat protestantsch en joodsch is; een protestantsch onderwijs dat Katholijk en joodsch is; een joodsch onderwijs dat christelijk is; dat wil zeggen, een godsdienstig onderwijs, dat onverschillig, dat bijgevolg niet godsdienstig is. Ziedaar wat bestaat, ziedaar wat men wil behouden.

Willen dit de Katholijken, protestanten en israëlieten?

En indien zij dat niet willen, dat de protestanten en israëlieten zich dan bij de Katholijken voegen, om een regt op te vorderen, dat niet verjaren kan; het vaderregt, om zijne kinderen op te voeden in die godsdienst, die men zelf belijdt.

AMERIKA.

De republiek Peru is aan de grootste regeringloosheid en aan den burger oorlog ten prooi; volgens de laatste berigten uit dat ongelukkige gewest, was het tot nog toe aan geen der verschillende partijhoofden gelukt om een geregeld bestuur daar te stellen. Sommige gedeelten van de kust werden dikwerf den eenen dag door een partijhoofd in staat van blokkade verklaard, den volgenden dag komt een mededinger dien staat opheffen, en legt hem op aan andere punten van de kust, zonder dat een van beiden de middelen heeft om hunne bevelen te doen eerbiedigen. De konsuls en de vreemde gezanten hebben eindelijk besloten geene blokkade [illegible] te erkennen. De stedelijke [illegible] heeft het bestuur [illegible] en ontstreken op zich genomen; zij weigert zich aan de militaire gezaghebbers te onderwerpen en eischt de bijeenroeping van een algemeen kongres, teneinde den regeringsvorm bepaaldelijk te regelen.

De Fransche gezant te Mexiko, de baron Alleye de Ciprey, heeft alle betrekkingen met de Mexikaansche regering gestaakt, sedert dat de minister van buitenlandsche zaken op zijne reklamatiën ten aanzien der gevangenen van Tabasco geantwoord heeft, dat die ongelukkigen op last van den president Santa-Anna zijn gefusilleerd geworden. Het is moeijelijk den afloop van dat geschil te bepalen.

Santa-Anna schijnt op dit oogenblik bijzonder oorlogzuchtig te zijn, want hij volhardt bij zijn voornemen om tenen inval in Texas te doen, op het oogenblik zelf, dat een nieuw verdrag met Frankrijk het onderwerpen het hoofd hangt. De expeditie tegen [illegible] is tot vertrek gereed, het leger 20,000 man sterk zal door de generaals [illegible] nalicia en [illegible] worden aangevoerd; de laatste is, zegt men, een Franschman.

ZWEDEN.

De plegtige krooning des konings en der koningin heeft den 28 september te Stockholm plaats gehad. De aartsbisschop verrigtte de zalving. Des avonds was de stad prachtig verlicht, en hunne majesteiten, die de verlichting in de hoofdstraten in oogenschouw namen, werden overal door het volk met geestdrift begroet. In plaats van het anders gebruikelijke strooijen van krooningspenningen, werd aan de armen in alle armhuizen van 's konings wege een maaltijd gegeven.

— Te Stockholm is in het paleis van prins Gustaaf, eene tentoonstelling van Zweedsche en Noorwegsche nijverheid geopend. Het getal der ten toon gestelde voorwerpen bedraagt ongeveer 900, waarvan ongeveer een derde uit Noorwegen en het overige uit Zweden afkomstig is; het zijn grootendeels voortbrengselen uit ijzer-fabrieken.

ENGELAND

Nopens de inscheping van Z. M. Lodewijk Philips te Tréport en hoogstdeszelfs aankomst te Portsmouth, ontleenen wij aan de Engelsche bladen de volgende bijzonderheden:

De koning heeft zich, gelijk men reeds wist, in den avond van den 7 october in de kleine zeehaven Tréport ingescheept. Met hem hebben zich zijn jongere zoon, de hertog van Montpensier, de ministers van buitenlandsche zaken en voor het zeewezen, de heeren Guizot en baron de Mackau, alsmede verscheidene adjudanten en verder gevolg, naar Engeland begeven. De inscheping te Tréport moet een eigenaardig schouwspel hebben opgeleverd. De nederige woningen dier plaats waren verlicht, en langs den weg, dien de koning nemen moest, om zich in te scheepen, stonden vischersvrouwen geschaard, ieder met een brandenden fakkel in de hand. Onder het gejuich der menigte stapte de koning in de sloep, waarmede hij binnen een half uur naar het zware stoomschip *Gomer* werd geroeid, dat op eenigen afstand lag. Zoodra de koning zich op dit voor zijner majesteits overtogt bestemde schip bevond, werd het verlicht, en werden, om de andere tot het Fransche smaldeel behoorende stoomschepen te waarschuwen, van daar nu en dan vuurpijlen opgelaten. Ten acht ure des avonds stelde zich dat smaldeel in beweging. De overtogt was zeer voorspoedig. Met het aanbreken van den volgenden dag bevonden de Fransche stoomschepen zich reeds op de Engelsche kust en ten negen ure des morgens liepen zij de haven van Portsmouth binnen. In die haven heerschte op dat oogenblik eene ongemeene levendigheid. Verscheidene kleinere Engelsche oorlogsschepen waren afgezonden, om het Fransche smaldeel te gemoet te zeilen, en keerden thans daarmede naar Portsmouth terug. Voor die zeehaven lagen twee Engelsche linieschepen. De zee wemelde van jagten en ander klein vaartuig. Al de oorlogs en andere schepen waren met vlaggen bedekt, en begroetten met herhaalde salvo's uit het geschut, die door de Fransche schepen werden beantwoord, den koninklijken gast. Op de hoofden en kaaijen verdrong zich eene tallooze menschenmenigte. Terwijl de koning zich nog op den *Gomer* bevond, ontving hij den stedelijken raad van Portsmouth, die hem een adres voerde, waarop de koning dadelijk in het Engelsch het volgend antwoord gaf: «Ik ben de menigvuldige blijken niet vergeten, die ik van uwe landgenoten gedurende mijn verblijf onder u, nu reeds vele jaren geleden, ontvangen heb. In dat tijdperk gemelde ik maar al te dikwijls veel leed over het bestaan van geschillen en veeten tusschen onze beide landen. Ik verzeker u, mijne heeren, dat ik ten allertijde trachten zal het op nieuw ontstaan van zulke twistzieke en handelingen voor te komen, daar ik steeds innig overtuigd blijf, dat het geluk en de welvaart eener natie evenzeer afhankelijk is van den vrede met de overige natiën als van de rust binnen hare eigene landpalen. Het was mij eene uitstekende voldoening in het vorig jaar vereerd te worden met de tegenwoordigheid van uwe geliefde koningin, en heden voor mij eene bron van genoegen, in staat te zijn aan de beleefde uitnodiging te beantwoorden, mij thans wederom op nieuw uwe stranden te bezoeken, waar ik vele jaren geleden zoo grootmoedig behandeld ben geworden. Ik hoop, onder den zegen der goddelijke Voorzienigheid, dat deze vriendschappelijke gevoelens onze natiën lang gekoesterd zullen worden en strekken zullen tot bevordering van het geluk, en de welvaart der menschheid.»

Tegen tien ure begaven zich prins Albert en de hertog van Wellington, die toen eerst te Portsmouth waren aangekomen, aan boord van de *Gomer*, en had er eene zeer hartelijke verwelkoming tusschen den prins en den koning plaats. Kort daarna stapte de koning met zijn' zoon en gevolg aan wal onder het oorverdoovend gejuich der menigte en het gebulder van het geschut. Onmiddelijk daarna heeft Z. M. zich met prins Albert en de verdere aanwezige, aanzienlijke Franschen en Engelschen, langs den spoorweg naar het station van Farnborough begeven. Een spoorweg-rijtuig, dat zeer prachtig moet zijn en 2000 p. s. gekost heeft, was alleen voor deze reis vervaardigd. Van genoemd station is het aanzienlijk gezelschap met rijtuigen naar het kasteel van Windsor vertrokken, waar de koning aan de groote deur door koningin Victoria werd verwelkomd. Dien dag heeft er op het kasteel een gastmaal ter eere van den doorluchtigen bezoeker plaats gehad.

Ook de gemeente-raad van Windsor heeft een adres van komplimentering aan Lodewijk Philips goed gestemd.

— De stad Londen heeft zich met de betuigingen van sympathie, door Portsmouth aan den koning der Franschen gegeven willen vereenigen. De raad der stad heeft een adres goedgestemd aan Lodewijk Philips om hem de erkentelijkheid te betuigen, welke zijne komst in Engeland overal heeft opgewekt. Dit adres is even als die van Portsmouth en Windsor in de vleijendste bewoordingen voor den koning opgesteld, en ademt den ongeveinsdsten eerbied voor den Salomo der regerende vorsten.

— Het parlement is nader tot den 12 december geschorst.

—Lord Stanley is thans werkelijk tot pair verheven.

—Deze dagen werden 100 aktiën in den Thems-Tunnel, die per stuk 50 p. st. en dus te zamen 5000 p. st. gekost hadden, publiek te koop geveild en aan een' man die reeds een groot aantal aandeelen dezer onderneming bezit, tot den spotprijs van 6 sh. per aktie, in het geheel voor 30 p. st. toegeslagen. Daareene menigte kapitalisten aanwezig was levert deze verkoop het beste bewijs op, welke geringe renten dit gedenkwaardig bouwgewrocht den lieden verschaft, die door hun geld hetzelve in het aanzijn hebben geroepen.

— Men heeft hier te lande ontdekt, dat het gebruik van zout en het besproeijen met zout water een krachtig middel is om de asbergiën te doen groeijen, en er eene dubbele opbrengst van te hebben.

— Lady Heytesbury, gemalin van lord-luitenant van Ierland is te Dublin overleden.

— In bijzondere berigten uit Calcutta leest men het volgende:

De nieuwe gouverneur-generaal, sir Henri Hardinge, landde den 23 julij des avond ten 7 ure, met de stoomboot *Hindostan*, van Suez komende, alhier aan, onder een salvo van de batterijen van het fort William. Eene groote volksmenigte was den geheelen dag aan den bever der Hoogkij verzameld en de hooge burgerlijke en militaire beambten verbeidden in het gouvernements huis de aankomst van hunnen chef. Op den 29 julij hield sir H. Hardinge dijn eerste lever, het welk zeer talrijk bezocht werd. Het maakte een' gunstigen indruk dat hij reeds bij deze gelegenheid verscheidene achtbare inboorlingen ontving, terwijl lord Ellenborough gewoon was op zijne audiencie de grootste gastvrijheid tegen Europeanen en inboorlingen in acht te nemen. Een bijzondere Dubar (alzus noemt men in Indië een lever) aan de inlandsche notabelen had op den 5 aug. plaats. Nabobs, Radschas, Wakils (gezanten) van inlandsche hoven, professoren van het Mouldrasah-Collegie, Mahomedaansche wetgeleerden, voornaame kooplieden, enz. verschenen aldaar in groote menigte. Sir Henrij's persoonlijk karakter heeft bij alle klassen eenen zeer gunstigen indruk gemaakt. Een der dagbladen beoordeelt hem in dezer voege: »Hij is vrijmoedig, regtzinnig, krijgshaftig, zeer aangenaam en vol geestige invallen in zijne gesprekken, en ten uitersten minzaam.»

— Tot heden had het kabinet van St. James geenen officiëlen gezant bij den H. Stoel. De oude Britsche wetten verzetteden zich daartegen, doch men verzekert dat het tijdstip niet ver meer verwijderd is, waarop die stand van zaken zal opgouden. Mgr. de Pietro, pausselijke nuntius bij het hof van Portugal, is onlangs tijdens zijne reis door Engeland, door lord Aberdeen in een bijzonder gehoor ontvangen en heeft met den minister onderscheidene zamenkomsten gehad. Zoals men beweert hadden deze ten doel, eene officiële vertegenwoordiging van het Engelsche kabinet bij het hof van Rome voor te bereiden, en men voegt er zelfs bij, dat lord Aberdeen in overeenstemming met sir Robert Peel en sir E. Gladstone, zich bezig houden met het ontwerpen van een voorstel hetwelk in de aanstaande zitting van het parlement zal worden aangeboden, en hetwelk de strekking heeft de afschaffing der wet te vragen welke alle diplomatische vertegenwoordiging aan het Roomsche hof verbiedt, ten einde eenen gezant bij Z. H. te kunnen aanstellen. (*J. de B.*)

— Alle dagbladen van Londen zonder onderscheid van kleur, zijn opgevuld met betuigingen van eerbied voor koning Lodewijk Philips, alhoe begroeten zijne komst in Engeland als eene gebeurtenis van het gelukkigste voorteeken voor de toekomst. Er bestaat geene partij zegt de *Morning Chronicle*, geene klasse, welke niet sympathiseert met het hartelijk en geestdriftvol onthaal hetwelk den doorluchtigen gast onzer koningin overal te beurt valt.

DUITSCHLAND

De senaat van Hamburg heeft de herinnering der ramp, welke in mei 1842 een groot gedeelte der stad heeft in de asch gelegd, willen vereeuwigen en tevens door een duurzaam gedenkteeken, de erkentelijkheid der stad willen betuigen, voor de hulp en de blijken van deelneming welke zij uit alle oorden der wereld heeft ontvangen. Hij heeft ten dien einde van het metaal der gesmolten klokken van de St. Petrus-Kerk medailles doen slaan en van de overblijfsels van het houtwerk koeken doen vervaardigen, welke aan de steden die de slagtoffers van Hamburg zijn te hulp gekomen zullen worden gezonden.

— Men wil weten dat de doodstraf aan Teheck zal worden kwijtgescholden, en dat de prins van Pruissen, tijdens zijn verblijf in Engeland, verlof gekregen heeft om hem naar Botanybaai te doen vervoeren.

— Lord Palmerston is den laatsten dezer vrijgezellenstaat niet zijne gemalin, te Berlijn aangekomen, alhoe ten hove gedineerd en bezoeken van onderscheidene kabinetsministers ontvangen.

— De tentoonstelling van den H. Rok te Trier is den 7 dezer gesloten.

FRANKRIJK

— Al de veroordeelden die bij het beslait

den 4 dezer kwijtschelding van straf hebben erlangd, zijn bereids op vrije voeten gesteld.

— Het is stellig dat de koning op maandag den 14 dezer van zijnen uitstap naar Engeland op het kasteel van Eu zal terug zijn.

— Een dagblad beweert dat de aangekondigde benoeming van paris op nieuw is uitgesteld tot na de stemming over het adres op de troonrede.

— Aan de bureaux van het ministerie van oorlog wordt ijverig gewerkt aan een plan om Roubaix met vestingwerken te omringen; die stad zal even als Havre worden versterkt en een wetsontwerp, hierop betrekkelijk, moet in de aanstaande zitting der wetgevende kamers worden ingediend.

— De luitenant-generaal Bedeau is den 21 september van Oran naar Algiers vertrokken aan boord van de stoomboot *Chimère*. Hij zal zich vervolgens naar het oosten begeven om het kommando over de provincie Konstantine, van den hertog van Aumale die naar Frankrijk terugkeert, over te nemen.

— Vroeger werd de inhoud van elk der acht artikelen van het tusschen Frankrijk en Marokko gesloten verdrag medegedeeld, thans belicht het dagblad *le Toulonnais*, naar zijne verzekering, den letterlijken tekst van dat officiële stuk. Het stemt in allen deele met het overige overeen, alleen heeft Frankrijk, zoals gezegd was, geen regt om Abd-el-Kader op het Marokkaansche gebied te vervolgen, maar zal de keizer van Marokko den emir, zoodra hij in zijne handen valt, in eene der steden op de westelijke kust van het keizerrijk gevangen zetten, tot dat de beide regeringen over dadelijke maatregelen hebben genomen, dat Abd-el-Kader in geen geval de wapenen meer opvatten en op nieuw de rust in Algerië of Marokko verstoren kan.

— Men spreekt van de ontdekking van eene groep eilanden in de stille Oceaan, aan welke de ontdekkers den naam van archipel van Lodewijk Philips heeft gegeven.

— De kolonel Eynard, aide camp van den maarschalk Bugeaud, vertrekt binnen weinige dagen wederom naar Algerië. Hij zal met zich nemen het verlof van den maarschalk, die over vijf of zes weken in Frankrijk terug zal zijn. De maarschalk, wiens doel het geenszins is om door deze reis bepaaldelijk aan Afrika vaarwel te zeggen, vermeent ongetwijfeld dat zijne tegenwoordigheid te Parijs gedurende dezen winter onontbeerlijk is voor den goeden uitslag zijner plannen van kolonisatie.

— Tot nu toe kende men slechts uitvoerige Engelsche berigten omtrent de laatste bloedige gebeurtenissen op Taïti. Thans vindt men in een Parijsch oppositieblad den volgenden brief deswege, door een Fransch zee-officier, onder dagteekening van den 23 april van dat eiland geschreven.

„Den 21 maart hebben de vijandelijkheden hier een aanvang genomen. De insluitingen hebben een aanval gedaan op het fort van Taravan. Na een vrij hevig geweervuur, dat twee uren duurde, zijn zij afgetrokken; zij hebben twee man dood en onzen gedood en zeven gekwetst. Maar dit was nog slechts een voorproef van hetgeen later gebeuren zou. Eenige dagen geleden hebben wij eenen krijgstogt gedaan, met het doel om ons van de verschanste stellingen meester te maken, waarin de vijand gewerkt was. De oorlogschepen *Uranie* en *Phaëton* waren in Matavai gestevend met 500 man infanterie, 50 man artillerie, 25 zeelieden van de *Meurthe* en 60 van de *Charte*. De Taïtiers hiervan verwittigd, zijn ten getale van 900 man, waarvan 600 van geweren voorzien waren, bijeengetrokken. Zij verdeelden zich en betrokken drie verschansingen, die bij uitstek gunstig voor hen gelegen met duivelslist ingerigt waren, want achter de borstweringen bevonden zich droge grachten, in welke de insluitingen zich oplieten. Deze droge grachten waren met boomtakken, waarop men aarde gebragt had, overdekt; zoo dat de onzen, toen zij in de nabijheid kwamen, nog niets bemerkten. Zoodra onze krijgslieden onder het bereik waren, taken de Kanack's den loop hunner geweren door de openingen van hunne zoo wel verborgene verblijfplaats en openden een vreeselijk vuur. Ondanks deze krijgslist, werden de drie verschansingen met de bajonet veroverd, nadat men zes uren lang gevochten had; onze matrozen verbitterd door zulk een' hardnekkigen tegenstand, maakten de inboorlingen zonder genade met bajonetsteken af. Het was indedaad een bloedbad.

„Twintig der onzen bleven op het slagveld, en onder dezen hebben wij het verlies te betreuren van den heer Seignette, officier der artillerie, en van den heer Nansouty, den tweeden officier in rang op den *Phaëton*. Wij hadden 60 gekwetsten, waaronder een adelborst van de *Uranie*, Coloudre genaamd, en een adelborst van de *Charte*, Debry. Deze laatste was het gevaarlijkst getroffen; hij had drie kogels in den regter arm en in de linker dij. De gouverneur Bruat was bij dit gevecht tegenwoordig; hij sabelde zelfs de Kanack's met woede neder; de inboorlingen sneuvelden met bewonderenswaardigen moed; er waren die, terwijl zij vielen, met de meeste koelbloedigheid de tegenstander die hen nedersabelde over zijne behendigheid prezen.

„Men heeft in de verschansingen 99 lijken van Kanack's en 100 geweren gevonden. Hun gesehut, dat uit vier karonaden bestond, is vernageld geworden, en hunne vlag heeft men vermeesterd. Onder de lijken der opstandelingen heeft men er drie van Europeanen gevonden, waarvan een epauletten had. Het verlies van den vijand wordt geschat op 150 dooden en een klein aantal gekwetsten, want nergens gaf men kwartier. Het schijnt, dat zij den oorlog willen voortzetten. In dat geval zijn zij ongelukkig, want de oorlog zal dan verschrikkelijk zijn.

— Te Taïti is een officieel dagblad verschenen onder den titel van *Océanie Française*. Het eerste gesteendrukte nummer is den 5 mei uitgekomen, en bevat het rapport van het gevecht van 17 april. Het verlies der Franschen bij die ontmoeting wordt in dit stuk geraamd te zijn 15 dooden en 51 gekwetsten; dat der opstandelingen 102 dooden.

NEDERLAND

'S BOSCH. Wij vernemen dat Z. H. prins Alexander, het hoogstdenzelven aangeboden honorair lidmaatschap der societeit de *Unie* en tevens het beschermheerschap van dezelver handboogschutterij welwillend heeft aangenomen.

— In de vergadering van het kies-kollegie te Breda is tot lid van den stedelijken raad aldaar, bij opvolging van den heer J. N. Suite, overleden, benoemd de heer mr. Franciscus Johannes Jespers.

— Door de muzijk-maatschappij en akademie van *Santa Cœcilia*, te Rome, is tot buitenlandsch honorair werkend lid benoemd de heer A. Berlin te Amsterdam.

— Wij vinden ons verpligt andermaal een berigt, in een Utrechtsch blad geplaatst, voor onjuist te verklaren, namelijk dat waarbij verzekerd wordt dat de rijnspoorweg van die stad tot Ede voor het publiek zou geopend worden op 6 december aanstaande, en het overige tot Arnhem in april 1845. Eene partiële opening zal, en althans zeker in den wintertijd, volstrekt geene plaats hebben; maar de opening van den geheelen weg tot Arnhem op een' nader te bepalen dag in het aanstaande voorjaar.

(*Rott. Kour.*)

'S GRAVENHAGE den 11 october. Het provinciaal geregtshof van Zuid-Holland heeft heden uitspraak gedaan in de zaak van Johanna Hulsker, beschuldigd van poging tot moedwillige brandstichting, den 21 maart jongstleden gepleegd ten huize van hare meesteres, de wed. van Hoekelen, eigenaresse van het logement het Roode Hert, in de Lange Poten alhier.

Het hof heeft bij arrest overwogen, dat de half gebrande turfkool tusschen andere turven op den turfzolder is geplaatst, met het kenbaarlijke doel om moedwillige brandstichting te plegen; dat, zonder bijzondere tusschenkomst, het vuur der kool zich werkelijk aan de zoldered turven en aan den zolder zou hebben medegedeeld, dat uit het een terugtzitting plaats gehad hebbend onderzoek wel zeer hevige vermoedens tegen de beschuldigde zijn ontstaan, dat zij de daad zou hebben bekend, doch dat daaruit regtens geene genoegzame bewijzen zijn voortgevloeid, om haar aan haar onschuldig te kunnen verklaren, en dat het verhoor niet genoeg regtens is bewezen, dat zij zich aangegeven tot moedwillige brandstichting heeft schuldig gemaakt.

Uit dien hoofde heeft het hof haar *niet schuldig* verklaard aan de misdaad, haar ten laste gelegd, haar aan de tegen haar ingebragte beschuldiging vrijgesproken en haar onmiddellijke in vrijheidstelling bevolen.

Daar er bij den prokureur-generaal geene redenen bekend waren om de vrijgesprokene langer in hechtenis te houden, werd zij dadelijk op vrije voeten gesteld.

MENGELWERK.

Wij deelen onzen lezers hieronder eenen brief mede uit Rusland, over de oorzaak van en den dood der aartshertogin van Hessen, dochter des keizers van Rusland. Hij behelst bijzonderheden, welke zeer belangrijk zijn, om keizer Nikolaas en zijne politiek te doen kennen.

St. Petersburg, 2 augustus 1844.

Waarde vriend!

Toen gij mij schreeft, waart gij vol van den rampspoed, waarmede de keizerlijke familie bedreigd werd, en die niet getoefd heeft haar te treffen. Ik kom uwe verlangens te gemoet, met de oorzaken, den loop en den treurigen uitslag der ziekte van die jeugdige prinses te melden, wier schoonheid en zedigheid gij, naauwelijks een jaar geleden, bewonderdet.

Ik behoef u de beweegredenen niet te zeggen, van den hekelenswaardigen haast, waarmede men het huwelijk gesloten heeft, en die zoo ongelukkig uitslag heeft opgewerkt, om dezen dood te verhaasten. Uw laatste brief bewijst mij, dat gij zeer goed begrepen hebt, welke politieke berekening, tot die huwelijks-verbindtenis (*) heeft doen besluiten.

Het was bepaald dat dit huwelijk in de maand januarij zoude worden voltrokken. Men kon dat niet langer uitstellen ter oorzake van den vasten, die bij de Russische kerk den 31 januarij inviel, of men zou het drie maanden later hebben moeten vieren. De jeugdige bruid had reeds in december eene soort van kinkhoest gekregen, eene ziekte, die op haren leeftijd niet gevaarlijk was, maar die haar, ten gevolge der slapelooze nachten en der vermoeijenissen, welke zij veroorzaakt, zeer had verzwakt. Maar zoo groot was de haast des keizers, om die verbindtenis voltrokken te zien, dat hij zijnen geneesheer raadpleegde, of hij geene gewelddige maatregelen zoude kunnen bezigen, om den terugkeer der krachten bij de [illegible] ten. De geneesheer R. [illegible] koude baden van [illegible] in hare kamer zoude [illegible] natuurlijken [illegible] keizers tegen eene behandeling die [illegible] gewaagd voorkwam, werd zij evenwel [illegible]; de vaderlijke vrees zweeg voor de verleidingen der hooge politiek. Toen de baden werkelijk de krachten hadden vermeerderd en men die bestendig achtte, werd het huwelijk met de gebruikelijke feestvieringen aangegaan.

Maar de onnatuurlijke reaktie, die men zoo verkregen had, was van zeer korten duur. De jeugdige echtgenoote, weldra in gezegenden staat verkeerende, werd door eenen verhitzenden hoest aangevallen, welke zeer veel bekommering veroorzaakte. Het ligt eenigzins in den bestand van de gronden dezer wereld, dat zij boven de verwikkelingen van 's menschen [illegible] verheven achten; de keizer was ongetwijfeld vrij van dat vooroordeel, daar hij zich, ondanks den verontrustenden toestand van zijne dochter, naar Engeland begaf, waar hij genoten was, een onderhandeling te openen, wier geheim ook later zal openbaren. Gij weet, dat hij [illegible] werd teruggeroepen, door onheilvoorspellende berigten, en bij zijne te-

(*) *De keizer liet zich geleid door dat huwelijk invloed in den Duitschen bond te erlangen.* (Vert. v. d. N.-B.)

rugkomst kende hij het ongeluk, waarmede hij bedreigd werd, in zijnen geheelen omvang.

Ik zal niet in de bijzonderheden treden van alles, wat er ondernomen en beproefd werd om zulk een dierbaar slagtoffer aan den dood te ontrukken. De in- en buitenlandsche geneeskunst putte al hare hulpmiddelen uit, zonder ander gevolg, dan dat het leven van de hooge zieke werd verlengd over den tijd, dien de natuur, aan haar zelve overgelaten, haar zoude verleend hebben.

De wreedste beproeving, dien men aan den keizer zoude hebben kunnen opleggen, was het verbod der geneesheeren, dat hij zijne dochter niet meer dan tweemaal daags mogt zien, en bijna altijd in stilte, uit vrees van haar dan te veel woorden te vermoeijen; hij onderwierp zich daaraan; maar dikwijls sloop hij iederen dag in het vertrek zijner dochter, en verbleef daar eenige oogenblikken verborgen achter de schermen, die haar ziekbed omgaf. De ongelukkige vader schepte er genoegen in, indien hij haar ten minste kon hooren ademen en eenige woorden opvangen, die aan den mond van eene zoo geliefde dochter ontvielen. Op zekeren dag riep de prinses de jongdige Engelsche dame, die haar nooit verliet. Zij vroeg haar naar het miniatuur portret van haren vader, en dat in hare handen nemende, sprak zij tot hetzelve droevige woorden van afscheid. Vurig drukte zij de hoop uit dat zij hem eens in eene betere wereld zoude wederzien. Vervolgens beval zij haar de zorg aan, dat dit portret niet meer van haar zoude verwijderd worden; en verlangde, dat hetzelve in het graf op haar hart zoude rusten. Het is onmogelijk zulke hartverscheurende ontroeringen te schetsen; de troostelooze vader, met de uiterste inspanning zijne zuchten smorende, viel leveloos in de armen van die hem omgaven; men moest hem wegdragen, en hulp toebrengen, om hem tot het leven en tot de bewusthei van zijn ongeluk terug te brengen.

De natuur, gesterkt door de goedheid Gods gaf haar leven voedsel, tot dat zij den zoon kon ter wereld brengen, die volgens hoogste beschikking dezer aarde schoen te moeten geboren worden. Zij verloste van dien zoon weinige uren voor dat de dood zich van zijn slagtoffer meester maakte. De keizer, die zich bij zijne dochter bevond, ziende dat de pasgeborenen prins zoo zwak was, dat hij naauwelijks teekenen van leven gaf, doopte hem met eigen hand, en deed oogenblikkelijk een protestantsch predikant roepen om den doop in zijner kerk te verrigten; want daar hij bestemd was, om eenmaal den troon van Denemarken te beklimmen, scheen het hem noodzakelijk, dat hij door zijn doopsel in de protestantsche eeredienst werd opgenomen. Die voorzorg was evenwel nutteloos; want het kind ging weldra tot een beter leven over. God had hetzelve eene groote gratie gedaan; want gedoopt door zijnen grootvader, die, naar het geloof zijner kerk, hem het heilig sakrament goed bediende, ging het over tot het leven der gerechtigheid, waartoe het geregt zoude hebben mogen worden, indien de doophandeling verrigt ware geworden, door een dier rationalistische theologanten, die dezelve als eene ijdele ceremonie beschouwen. En deze zijn zoowel te St. Petersburg als te Berlijn te vinden. Men kan er zich overigens over verwonderen, dat de keizer, die door zijne opperste waardigheid hoofd is van het evangelisch protestantismus in zijn rijk, niet geweten heeft, dat de protestantsche ritus voor het doopsel geene andere plegtigheid kent dan eene redevoering, met uitsluiting van elk gebed; en zeker er kon in die drogige omstandigheden geene gelegenheid zijn voor het houden eener redevoering.

Verder zij eene aanmerking. De keizer had twee dochters uitgehuwlijkt; de eerstgeborene aan eenen Katholijk prins, de andere aan eenen lutherschen. Hij heeft gedaan, dat de kinderen der eerste zouden gedoopt worden in *strijd met het verlangen van hunnen vader* door eenen Russischen Pope, en uit eigen beweging heeft hij eenen protestantschen bedienaar laten roepen om op het doopsel van den geborene het zegel van het lutheranismus te drukken. De politiek wilde het zoo, zal men nog zeggen; maar deze kon niet meer in berekening genomen worden bij een kind, dat ongetwijfeld ging sterven; het is dus zeer moeijelijk in het gedrag des keizers omtrent zijne vrouwelijke familieleden iets anders te zien, dan een gevolg zijnen voortdurenden afkeer tegen de Katholijke Kerk.

Ik zal u de bijzonderheden van den dood en de begrafenis der prinses niet verhalen. De keizer was bij de rouwplegtigheid tegenwoordig. Zijne droefheid was zoo levendig, dat zijn sterk gestel er veel door geleden heeft. Sinds dat ongeluk heeft zich zijne gezondheid niet volkomen kunnen herstellen, noch zijne droefheid zich kunnen lenigen. Men kan dat begrijpen, als men nagaat, welk een uitwerksel op het hart van den mensch voortbrengt de uitoefening van eene magt, waaronder alles plooit; voeg daarbij de gewoonte, van zich boven de gewone rampen der menschheid verheven te beschouwen. Dan is het noodig dat de mensch getroffen worde, door eene dier Goddelijke slagen, die hem terug brengen tot het gevoelen van zijn natuurlijk aanzijn; het is noodig, dat de scepter zijne nietigheid ontware. Eene onmetelijke droefheid vervult het hart van den monarch, en bittere tranen zullen nog lange uit zijne oogen stroomen. Mogen zij hem zoovele tranen en zoovele droefheden herinneren, welke zijn gestrenge en onbuigzame wil heeft doen geboren worden en heeft doen stroomen in zulk groot aantal familien, welke op zijn bevel vervoerd of verspreid zijn om hunne volstandigheid in het geloof hunner voorvaderen. Hij zucht onder de hand van God; en niemand zal ongevoelig kunnen blijven bij zijne smarten. Moge hij, te dezer gelegenheid, een minder onverschillig oor openen voor zoovele andere zuchten, die onder de gewelven der kerkers en in de cellen der Russische kloosters, de Katholijke priesters doen hooren, welke zijn ijzeren wil en de slaafsche gehoorzaamheid van zijne dienaren daar opgesloten houdt, om de keizerlijke almagt te wreken over den hoon, welke zij meent te verduren van de edelmoedige getrouwheid der Katholijken, die de pijnen van eenen langzamen en onverbiddelijken marteldood verkiezen boven het ongeluk van de gehoorzaamheid aan den Heiligen Stoel uit te zweeren, en ten minste uiterlijk aan den schat van het geloof te zaken! Gij zult waarde vriend, dien wensch deelen, en gij zult niet vergeten dien aan de Goddelijke barmhartigheid aan te bevelen, als gij u herinnert de ellende, waaraan onze heilige Kerk in Rusland bij voortduring blijft blootgesteld. Ik ben enz

KUNST.

Wij hebben met belangstelling gezien de tentoonstelling van gewerkt, geblazen en gekleurd glas, welke de heer Scott in het hotel de *Gouden Leeuw* heeft geopend. Belangrijk is het te zien de voorwerpen, welke de heer Scott met zoo veel talent in glas heeft vervaardigd, waarin kunst en natuur met zoveel takt zijn vereenigd, dat het onze verwachting ver overtroffen heeft. Vooral is het ook schoon den heer Scott te zien werken, en de voorwerpen te zien bereiden, welke de kunstaanders verlangen. De heer Scott is zijn vak meester in de volle kracht van het woord. Zijn kunst-arbeid geschiedt met zooveel gemakkelijkheid, dat men zich zoude verbeelden, dat zijn arbeid gemakkelijk is. Wij wenschen den heer Scott veel toegenegen, en wij durven onze lezers uitnoodigen zijn kabinet te gaan zien. Wij zijn zeker, dat zij eenige genoegelijke uren zullen doorbrengen in het bewonderen van de voorwerpen en van den arbeid des kunstenaars.

Advertentien.

Te Huur.

Om op de gebruikelijke wijze *met Pinksteren* **1845** te worden aanvaard **Twee Bouwhoeven**, groot ongeveer twintig Bunders te *Geffen*, te bevragen bij den eigenaar Mr. N. D. SASSEN, advokaat te *'s Bosch* en bij den Burgemeester van *Geffen*.

VERKOOPING VAN EENE BOUWHOEVE.

De Notaris **OTTO ARNOLD VERWEY**, gevestigd te Gelderlandsche, zal, namens de Eigenaren van wijlen den Weledelen Heer *B. VAN EWIJK*, ten huize van de Weduwe *J. A. TUKKER*, in den Rooden Leeuw te *Buren*, op *Donderdag*, den 31 *October* 1844 ter inzetting, en op *Donderdag* den 14 *November* daaraanvolgende, beide dagen des namiddags ten twee uren, ten finale verkooping, zonder beraad, VEILEN,

De Kapitale **BOUWHOEVE**, genaamd den Hanenest, bestaande in een Hecht, Sterk, Ruim, Welonderhouden WOONHUIS en ACHTERHUIS, afzonderlijk staand BAK- en KEETHUIS, Twee SCHUREN, Twee KOREN- en HOOIBERGEN, met ERF, TUIN, BOOMGAARDEN, BOUW-, WEI- en BOSCHLANDEN, te zamen groot 50 Bunders, 19 Roeden, 61 Ellen, alles aan elkander staande en gelegen onder *Asch*, gemeente *Buren*, Provincie *Gelderland*; een vrolijk uitzigt hebbende op de landerijen, de stad *Buren* en den zandweg van *Utrecht* op *Tiel* en *Z.-Hommel*, aan welken weg het Huis en de meeste landerijen gelegen zijn.

Alles breeder bij biljetten omschreven.

De BOUWHOEVE kan worden aanvaard het Huis *primo Mei* 1845, en de landerijen in dit najaar 1844.

Nadere onderrigtingen zijn te bekomen, bij bovengemelden Notaris te *Geldermalsem*. Brieven franco.

R. K. BOEKHANDEL, TE 'S BOSCH.

De *GEBROEDERS VERHOEVEN*, hebben uitgegeven:

Jesus en Maria. Gebeden tot de Allerh. Maagd, met 12 op staal gegraveerde plaatjes. *f* 0,25.

Bij dezelven zijn voorhanden de navolgende nieuw uitgekomen werken:

Histoire du Pape Pie VIII, par M. le Chevallier *Artaud de Monter*. (Ouvrage faisant suite aux histoires de Pie VII et de Léon XII, par le même auteur). fort. vol. in-8. *f* 1,90.

Histoire de la Société domestique chez tous les peuples anciens et modernes, ou influence du Christianisme sur la famille, par l'abbé *J. Gaume*, tome II. *f* 1,30.

Instruction sur le Théatre, par le P. *J. B. Roone*, S. J. in-18. *f* 0,15.

Vita et Doctrina J. C. ex IV. Evang. Collecta et in medit. mater. ad Singulos totius anni dies distributa. Per *Nic. Avanonium*. Nova Edit. aucta et emend. gr. in-12. *f* 1,50.

Le mois de Novembre, consacré au Souvenir des âmes du purgatoire. Beau vol. in-18. *f* 0,55.

Meditatien op het Lijden en Sterven van Jesus, door *P. J. Tombe*, I. en IIe deel. Prijs per deel. *f* 1,50.

Met nog 3 deelen, die met den meesten spoed worden uitgegeven, zal deze nieuwe op fraai velin papier gedrukte uitgaaf compleet zijn.

Aan HH. Liefhebbers op de **Bibliothèque historique, philosophique et Littéraire**, is verzonden den 10den dezer de maand October zynde, deel 1 van *La Patrologie, ou hist. litt. des trois premiers Siècles de l'Eglise Chrét.* œuvre posthume de *J. A. Mochler*, tom. I.

Het 2e en laatste deel zal in November uitkomen. Alzonderlijk verlangd wordende is den prijs der twee deelen *f* 3,50. (de Parijsche uitgave kost 15 fr.)

's Bosch, 14 *October* 1844.

De ondergeteekende *FRANS OTJENS*, Lantzieder, wonende te *'s Hertogenbosch*, maakt bij deze, ter voldoening aan Art. 31 Wetboek van Koophandel, bekend dat de Vennootschap aangegaan bij deze gepasseerd voor den Notaris *DE BERGH* en getuigen te *'s Hertogenbosch* den 8. *April* tusschen den ondergeteekende en *WILHELMUS JOHANNES VAN DIEST*, Koopman te *'s Hertogenbosch*, onder de firma: *OTJENS en VAN DIEST* tot oprigting eener Lantziederij of Lantsmederij, bij authentiek vonnis van den 29 November 1843, den 4 December daaraanvolgende behoorlijk geregistreerd, is ontbonden; dat dien ten gevolge van af dien tijd, de voorschreven Lantziederij, op den ouden voet voor rekening van den ondergeteekende en uitdrukkelijk voor alleen, wordt voortgezet.

's Hertogenbosch, den 10 *October* 1844.

FRANS OTJENS.

Beurs van Amsterdam.

Zaturdag 12 October 1844.

W. S. 2½ pCt. 62½. 1. Nieuwe 2½ Ct. 75. Dito 5 pCt. 99¼. Syndicaat ½ Ct. 99½. Amst. Holl. Spw. 99½. Dito p. ult. 20½. Dito Obligatien 2½ pCt. 80. Dito 5 pCt. 99½. Port. to L. 2½ pCt. 30. Dito 5 pCt. 99½. Dito Stiegl. en Co. 99½. Braziliën 100 p. ct. 89½.

Ter drukkerij van D. A. A. de ROOY.